(Nro. 145.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 73. 28. Czerwca 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Kongress Zjednoczonych Stanów Ameryki północney wyznaczył 3 miliiony dollarów na zabezpieczenie przystępów do rzeki Mississippi i do Nowego-Orleanu dwiema twierdzami o 115 — a dwiema o 64 działach; tudzież 3 miliiony na obwarowanie zatoki Cheaseapeak-Bay i Wassyngtonu dwiema twierdzami o 250 — i iedną o 120 działach. W roku bieżącym maią założyć twierdze Dauphin-Island i Mobile Point, każdą o 118 działach, które kosztować będą po 632,000 dollarów, tudzież Rigolet i Chief-Mentenr, po 64 dział i po 268.000 dollarów. Pracuią już nad obwarowaniem przystępów do Nowego Yorku i do Filadelfii, nie rachuiąc bateryy parowych. Wszystko ma skończonem bydź w przeciągu lat czterech. Luboć spisy milicyi kraiowey ieszcze uzupełnione nie były, liczono iey już przecież 800,000 ludzi.

S. Domingo.

Według gazety Nowo-Yorkskiey z dnia 10go Kwietnia przybył tam z Aux-Cayes szoner Fairplay pod sprawą Kapitana Sessona, który doniosł, że Gomar, Jenerał Christopha (Henryka Króla Haityckiego) z 5000 ludzi wtargnął przez góry do części republikańskiey, i zabrawszy nieprzyiaciołom kilkunastu ieńców odciął im drogę do odwrótu. Codzień wyglądano więc bitwy stanowiącey. Prezydent części republikańskiey, Jenerał Boyer wydał rozkaz dzienny, zagrażaiąc śmiercią każdego, któryby przeszedł na stronę nieprzyiacielską.

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Londyńskie z d. 29. Maia umieściły następuiący Traktat szczegółowy, zawarty między Państwem Buenos-Ayreskiem a Państwem Chiliyskiem: „Naywyższy Dyrektor Prowincyy Zjednoczonych nad rzeką la Plata, i naywyższy Dyrektor Państwa Chiliyskiego opatrzeni pełnomocnictwami Konstytucyy prowincyialnych Państw swoich właściwych, i tchnąc życzeniem, położenia tamy Panowaniu Rządu Hiszpańskiego w Peru, a nadania mieszkańcom tego Kraiu owey wolności i niepodległości, którey tak niesprawiedliwie pozbawieni zostali, nakoniec celem dania mieszkańcom Limy zażądaney od Państw umawiaiących się pomocy, postanowili zawrzeć z sobą Traktat niniejszy. W tym celu mianowały umawiaiące się strony Pełnomocnikami swoimi: naywyższy Dyrektor Prowincyy połączonych nad rzeką la Plata, Sekretarza Stanu i Ministra spraw zewnętrznych Don Gregoria Fagle, a naywyższy Dyrektor Państwa Chili, Pułkownika Don Antonia Jose de Yrisarri (tego samego co niedawno przybył do Londynu, iako Ajent Powstańców Chiliyskich), Officera legii zasłużonych i Ministra Stanu; którzy to Pełnomocnicy wymieniwszy pełnomocnictwa swoie, i uznawszy dobrą i należytą ich formę, zgodzili się na punkta następne: Art. 1.) Obiedwie umawiaiące się strony, odpowiadaiąc życzeniu mieszkańców stolicy Limy, aby im dały pomoc zbroyną ręką do wyglnzowania Rządu Hiszpańskiego, i zaprowadzenia Rządu, zgodnego ze składem ich fizycznym i moralnym, obowiązuią się przedsięwziąć wyprawę, będącą do tego zamiaru w Chili już wygotowaną. Art. 2.) Woyska połoczone, zjednoczonych Prowincyy i Państwa Chili stoiące iako woysko posiłkowe dla mieszkańców Peru, przeciwko teraźnieyszym Władzóm Limy, opuścić maią natychmiast Państwo Peru, skoro tylko w tym Kraiu zaprowadzony będzie Rząd nowy, z wolney woli mieszkańców iego, obyśmy sami tego wyraźnie żądali, i wzaiemna między temi trzema Państwami la Plata, Chili i Peru stanęła umowa względem dalszego pobytu woyska do czasu oznaczonego. W takim razie układać się maią w tey mierze pełnomocni Je-

nerałowie czyli Ministrowie Chiliyski i Buenos-Ayreski z Rządem zaprowadzonym natenczas w Limie, wszakże zawarte układy podlegać maią zawsze zatwierdzeniu Władz naywyższych Państw Chili i Buenos-Ayres. — Art. 3.) Dla uniknienia wszelkiego powodu do nieprzyiemności, mogących zayść między umawiaiącemi się Państwami i Państwem nowem, utworzyć się maiącem w Peru, a to względnie kosztów, podiętych na wyprawę do tego oswobodzenia równie, iak i dla odięcia wszelkiego pozoru nieprzyiaciołóm Ameryki, którzyby może wyprawę tę przypisywać chcieli pobudkom samolubnym, dla obu stron zupełnie obcym; obowiązuią się obie umawiaiące się strony, nie prędzey względem tego punktu rosprawiać, dopóki nie będzie się można układać o to z niepodległym Rządem w Limie. Połączone woyska sprawować się tam maią dotąd, a nawet i potem tak, iak się z ich przeznaczeniem zgadza, mianowicie bronić mieszkańców, a nie obchodzić się z nimi nieprzyiaźnie. W tym względzie wydadzą Jenerałom swoim Rządy właściwe potrzebne rozkazy. Art. 4.) Rachunki kosztów wyprawy, i eskadry Chiliyskiey prowadzącey ią do Peru, podane bydź maią od Ministrów czyli Ajentów Rządu Chiliyskiego i Buenos-Ayreskiego, Rządowi niepodległemu w Limie, od chwili gdy eskadra wypłynie w tym celu do Oceanu spokoynego; z tym więc Rządem układać się maią po przyiacielsku, tak względem ilości summy, maiącey się płacić, iako też względem lat i sposobu wypłaty. Art. 5.) Obie umawiaiące się strony zaręczaią sobie nawzaiem niepodległość Państwa, w Peru maiącego się utworzyć, skoro stolica (Lima) oswobodzona zostanie. Art. 6.) Traktat niniey-szy zatwierdzony ma bydź w przeciągu dni 60 tak od naywyższego Dyrektora połączonych Prowincyy nad rzeką la Plata, iako też od naywyższego Dyrektora Chiliyskiego. Dano i podpisano w mieście Buenos-Ayres d. 5. Lutego 1819. (*podpis*) Antonio Jose de Yrisarri. Gregorio Fagle."

Hiszpaniia.

Donoszą z Hiszpanii, że z Kadyxu wypłynęła eskadra, złożona z dwóch okrętów liniiowych i z iedney fregaty, a przeznaczona, aby zniszczyła zbroyną siłę powstańców Amerykańskich i Lorda Cochrane na Oceanie spokoynym. — Dnia 14go Maia zawinął do Barcelony Neapolitański okręt liniiowy, który przywiozł do Hiszpanii Xiężniczkę Ludwikę Karolinę, zaślubioną Infantowi Hiszpańskiemu Don Faancisco de Paula, a nazaiutrz nastąpiło uroczyste oddanie Jey Królewicowskiey Mci, wyznaczonemu Kommissarzowi Królewskiemu Margrabiemu Monasterio. — Francuzki dziennik rospraw donosi z Madrytu pod dniem 8mym Maia: „Zaszło do Króla Jmci Hiszpańskiego mnóstwo prośb za wygnanymi Hiszpanami, przebywaiącymi we Francyi i w Anglii; atoli zdaie się, że nie pozyskaią względów. Pewny Minister, maiący wielkie wpływy, miał odpowiedzieć niedawno znakomitey osobie, wstawiaiącey się za wygnańcami: „Król Jmć niemoże nic zmienić w po-„stanowieniach swoich; sam tylko czas zdoła „sprawić odmiany; zresztą wygnańcy przez „swoie pisma, korrespondencyie, i przez cały „swóy sposób postępowania okazali się iako „nieprzyiaciele teraźnieyszego porządku rze-„czy." — Czas wyruszenia wielkiey wyprawy, uzbroioney w Kadyxie a maiącey udać się do różnych części Ameryki południowey nie może ieszcze z pewnością bydź naznaczonym."

Włochy.

W Święto Wniebowstąpienia ogłoszono w Rzymie dwie Kanonizacyie, mianowicie Sług Bożych: Jana Józefa, z Zakonu S. Piotra z Alkantary, i Jana Chrzciciela, założyciela reformowanego Zakonu Ś. Troycy na wybawienie Niewolników. — Ponieważ okolica Velletri od niedawnego czasu stała się bardzo niebezpieczną dla Dziedziców, odwiedzaiących tam swoie dobra, przeto pomnożono liczbę karabiniierów i utworzono hufiec policyantów, dla krążenia przeciwko rozbóynikom. — Lucyian Bonaparte dopraszał się u Dworu Rzymskiego o pozwolenie, aby naystarszego syna swoiego wysłać mógł do Zjednoczonych Stanów Ameryki półnoeney; ale Kardynał Consalvi odmówił iego prośbie i radził mu udadź się o to do sprzymierzonych Monarchów. — Hrabia Capodistrias wyiechał z Korfu do Wenecyi, dokąd odesłano mu z Rzymu listy urzędowe, które nań tam czekały. — Baronowie Schmitz-Grollenburg i Türkheim mieli dnia 21go Maia konferencyię z Kardynałem Sekretarzem Stanu, gdzie otrzymali ustną odpowiedź na podaną notę. — Przybył do Rzymu Jan Bruner Wiedeńczyk, będący teraz inżyniierem i malarzem teatru w Bolonii. Ma ón bydź wynalazcą machiny, za pomocą którey budynki całkiem lub częściami horyzontalnie lub prostopadle z mieysca na

mieysce przenosić albo przesuwać można, a to dla sprostowania ulic albo dla innych korzyści. W Rzymie chce złożyć probę swoiego wynalazku, którey koszta nie maią przenosić trzeciey części pierwotnego wybudowania. — Dnia 26. Maia dało się uczuć w Corneto mocne trzęsienie ziemi, które wiele domów uszkodziło. Sławna starożytnością kopuła na kościele Franciszkańskim upadła, a kościoł tak uszkodzony, że w nim nabożeństwa odprawiać nie można. — W Neapolu otrzymano dnia 4. Czerwca przez telegraf wiadomość o strasznem wybuchnieniu wulkanu na górze Etnie; miasto Catania zagrożone było naywiększem niebezpieczeństwem. Wezuwiusz wyrzucił także wielki strumień lawy w kierunek ku Pompeji, a trzęsienie ziemi dało się uczuć także w okolicy Viterbo. — Z Palermo donoszą pod dniem 20. Maia, że wskutku nadeszłego tam rozporządzenia Króla Jmci Sycyliyskiego, aby wszystkie processa kryminalne do połowy miesiąca Maia ukończono, około 1200 uwięzionych osób otrzymało wolność lub wyroki kary. Rozporządzenie to nie obeymowało tak zwanych Karbonarzy, których iest niemal 27, a którzy, według zdania niektórych osób oddani będą do domu szalonych, potem zaś wypuszczeni zostaną. — Król Jmć Sycyliyski przywrócił i uposażył kilka klasztorów Dominikańskich w Bari, Nardo, Trani, Cosenza, i t. d. — Wiadomo, że Panu Barbaja dzierżawcy grów azardownych pozwolono nie dawno, używać przywileiu swoiego także i w Palermo, za co zobowiązał się, ukończyć swoim kosztem gościniec między Palermo i Messyną. Słychać, że przywiley ten odebrano mu na nowo, gdyż wielu młodych ludzi rodzin znakomitszych, potraciło wielkie summy.

Niemcy.

Gazeta Dworska Stuttgardzka umieściła pod dniem 10. Czerwca: „Dzisiay przed południem o godzinie 11stey raczył N. Król Jmć dadź osobne posłuchanie zawierzytelnionemu przy Dworze Swoim Cesarsko-Austryiackiemu pełnocnemu Posłowi, rzeczywistemu Szambelanowi Hrabiemu Trautmannsdorff, który od N. Cesarza Jmci otrzymał zlecenie, prosić formalnie o rękę Xiężniczki Maryi Wirtembergskiey, Córki Xiężney Ludwiki, dla Jego Cesarzowicowskiey Mci Arcyxięcia Józefa Austryiackiego, Palatyna Węgierskiego.“

Dnia 2. Czerwca naymłodsza córka Xiążęcia Maxymiliiana Saskiego, Xiężniczka Józefa (urodzona d. 6. Grudnia 1803) oświadczyła w Pillnitz, w obec wszystkich przytomnych Członków Domu Królewskiego, iż zezwala na proponowane zaślubienie się z Królem Jmcią Hiszpańskim. Król Hiszpański życzy sobie, aby przyszła Małżonka iego przy bydź mogła do Madrytu ieszcze przed końcem miesiąca Września. Mówią że nieprzyiął żadnego posagu. — Mocą umowy z Domami Xiążęco-Saskiemi, wyruszyć maią w miesiącu Lipcu oddziały woysk dla koczowania w okolicy Drezna i ćwiczenia się w obrotach na sposób woysk Królewsko-Saskich.

Niemiecka gazeta powszechna donosi z Frankfórtu pod d. 23. Maia, o zaszłych konferencyiach Kommissyi, wyznaczoney w sprawie byłych udzielnych Magnatów Rzeszy, gdzie wezwanym bydź miał także i Pełnomocnik onychże, Hrabia Bassenheim. — Słychać że Bawaryia zawarowała się uroczyście przeciwko protokołowi Akwizgrańskiemu względem sporów granicznych z W. Xięztwem Badeńskiem. — Król Jmć Bawarski rozkazał wybić monetę na pamiątkę zaprowadzenia Seymu, którą rozdaią bezpłatnie wszystkim Gminom w Państwie; a Stany dały także wybić podobnąż monetę z wyrażeniem swoiey wdzięczności. — Dnia 26go Izba Deputowanych Bawarskich przyięła wnioski względem zaprowadzenia iawności w Sądach cywilnych i kryminalnych, względem zaprowadzenia Sądów Przysięgłych, i względem odzielenia Władzy sprawiedliwości od Władzy administracyyney. — W. Xiąże Badeński mianował Kommissyię do roztrząśnienia albo ułożenia nowego prawa kraiowego. — Między W. Xięztwem Hessko-Darmstadzkiem a Królestwem oboiey Sycylii zniesione iest prawo spadkowe po cudzoziemcach. — W Xięztwie Nassauskiem zniesiono ustawy cechowe i stosunki czeladnicze. — W Meiningen nie wolno było od dawna osiadać Żydom, którzy wszelako zagnieździli się tam tak dalece, iż ieden z nich kupiwszy dom, takowy na imie swoie do ksiąg gruntowych podał. To oburzyło mieszczan tak dalece, że natychmiast wszystkich Żydów z miasta wypędzono.

Rossyia.

N. Cesarz Jmć Rossyyski rozporządził pod dniem 24. Kwietnia, aby w całey piechocie woyska Rossyyskiego oprócz fayfrów utrzymywano w każdym bataliionie strzelców ćwiczonych po 9, a przy wszystkich innych pułkach strzelców po 30 rogów odgłosowych, które instrumenta

dostarczane bydź maią pułkom, skoro wygotowane zostaną. — Dnia 27. Kwietnia W. Xiąże Michał iako Naczelnik inżyniierów i budownictwa woyskowego, przedsięwziął podróż inspekcyyną do Kraiów nadgranicznych. Jego Cesarzowicowska Mość uda się naypierwey do Rygi, a ztamtąd do Bobruyska i t. d. — Dnia 3. Maia obchodzono w Petersburgu imieniny W.-Xiężny Alexandry Fedorowney i rocznicę urodzin Jey Syna W. Xięcia Alexandra, maiącego 1 rok wieku. Po odprawionem uroczystem nabożeństwie był obiad u N. Cesarzowey Maryi na 128 osób. — Dnia 22. Kwietnia umarł w Omsku szanowany powszechnie Jenerał-Porucznik i Kommandor orderu Sybirskiego G. J. Glasenap. — Od Petersburga do Moskwy zakładaią piękny gościniec, którego skończono iuż wiorst 60. — W Renny w Besarabii utworzono Sąd handlowy podobnież iak w Odessie. Prezesem iest Radca Stanu Persiani.

W imiennym Jego Cesarskiey Mości naywyższym Ukazie, danym Rządzącemu Senatowi dnia 1go miesiąca Maia, z podpisem własnoręcznym Cesarza Jegomości, wyrażono: „Assygnacyie Państwa teraźnieyszego kształtu zostaią w obrócie od roku 1786go. Prosta ich robota, nieodpowiadaiąca obecnemu stopniowi sztuk w naszey Oyczyznie i sama nietrwałość papieru, wymagaią odmiany tak w udoskonaleniu massy papieru, iak i innych zewnętrznych i wewnętrznych znaków. Na skutek czego, podług potwierdzonych przez Nas wzorów i opisania nowych Assygnacyy, sześciu walorów: dwieście, sto, piędziesiąt, dwadzieścia pięć, dziesięć i pięć Rubli, dla wymiany teraźnieyszych, zaczęto robić nowe w urządzonym do tego zakładzie. Chcąc co rychley oddalić niedogodności, połączone z obrótem Assygnacyy teraźnieyszego kształtu, i ułatwić wymianę ich na nowe, w miarę ich wygotowania, Rozkazuiemy: 1) Dla obowieszczenia po wszystkich mieyscach o nowych Bankowych Assygnacyiach Państwa, szczegółowe opisanie i same ich wzory, rozesłać do wszystkich Guberniy, zalecaiąc, iżby takowe obwieszczenie w każdey Gubernii uczynione było nie pierwey, iak miesiącem przed terminem wydania nowych Assygnacyy. Wydanie to zaczynać od 1. Lipca bieżącego roku. 2) Do wymienionego czasu opatrzyć potrzebną liczbą nowych Assygnacyy pierwszych czterech walorów, Banki Państwa, ich Oddziały i Kantory, Kommissyią umorzenia długow i wszystkie Kaznaczeystwa, równie S. Petersburskie i Moskiewskie Państwa, iak uiezdne i powiatowe po Guberniiach. 3) Pierwszego Lipca roku bieżącego we wszystkich mieyscach pomienionych, znayduiące się rzeczywiście summy w Assygnacyiach teraźnieyszych sto, piędziesiąt i dwadzieścia pięć Rubli waloru, wszystkie zupełnie na nowe Assygnacyie przemienić i niezwłócznie odesłać do Assygnacyynego Banku Państwa: wszystkie też wypłaty i rozchody od pomienionego dnia uskuteczniać temi nowemi Assygnacyiami. 4) Podobnymże sposobem i wszystkie inne skarbowe mieysca wszystkich Ministeryiow i Urzędów, w S. Petersburgu i Moskwie znayduiące się a maiące w swem rozrządzeniu summy pieniężne, obowiązane do 1. Lipca wszystkie teraźnieysze Assygnacyie pierwszych trzech walorów zamienić w Banku Assygnacyynym i iego Oddziale na nowe, i od dnia 1. Lipca wypłaty i rozchody swoie uskuteczniać iuż temi nowemi, a nadal w miarę wpływu do nich Assygnacyy starych, nie używaiąc ich na rozchód, na nowe zamieniać. 5) Dziesięć- i pięcio rublowe Assygnacyie teraźnieyszego kształtu, zostaią w obrócie podawnemu, aż się przysposobi potrzebna ilość Assygnacyy podług nowych wzorów na zamianę teraźnieyszych; o wymianie ich w swoim czasie obwieszczono będzie. 6) Od dnia 1. Lipca iak w Assygnacyynym Banku Państwa, tak też w Oddziale iego i Kantorach, tak równie i we wszystkich uiezdnych i powiatowych Kaznaczeystwach po Guberniiach, dla wszystkich życzących otworzyć wymianę teraźnieyszych Assygnat trzech pierwszych walorów na nowe, na osnowie prawideł przy tymże Ukazie wydanych. 7) Dla zupełney i ostateczney wymiany teraźnieyszych Assygnacyy Państwa, pierwszych trzech walorów, sto, piędziesiąt i dwadzieścia pięć - rublowych, na nowe czterech pierwszych walorów, naznacza się sześciomiesięczny termin, od dnia 1. Lipca roku bieżącego do 1820- dnia 1. Stycznia. 8) W przeciągu tego sześciomiesięcznego terminu, teraźnieysze Assygnacyie będą przyymowane we wszystkich mieyscach skarbowych w poborach, podatkach i opłatach, również i pomiędzy prywatnemi osobami podawnemu swobodnie zarówno z nowemi. 9) A po upłynieniu takowego terminu, t. i. od dnia 1go Stycznia 1820 roku, teraźnieysze Assygnacyie trzech pierwszych walorów, sto, piędziesiąt i dwadzieścia pięć Rublowe, nigdzie na zamianę, ani w opłacie przyymowane nie będą. — Rządzący Senat i Minister Skarbu nie zaniedbaią uczynić zależących od nich rozrządzeń, dla przywiedzenia tego do należytego wykonania."